

**ЧАСТИНОМОВНА НАЛЕЖНІСТЬ
І ФУНКЦІЇ ПОВТОРІВ У РОМАНІ ГЕРИ ЛІНД
«DER MANN, DER WIRKLICH LIEBTE» /
«ЧОЛОВІК, ЯКИЙ ДІЙСНО КОХАВ»**

Вікторія Котвицька¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-204-3-6>

Повтор ставав об'єктом досліджень багатьох українських та зарубіжних мовознавців, серед них: З.О. Пахолок, Т.П. Вільчинська, Л.І. Пац, Т.В. Жук, В.О. Андрущенко, В.М. Фінів, У.Б. Галів, І.Ю. Ковальчук, О.О. Давидова, П. Вердонк, М. Мальберг, Д.В. Рейнолдс, М. Адоржан, В.С. Чевріз Нішич та ін. Велика увага до повторів, які вивчаються з різних позицій, пояснюється, по-перше, значущістю згаданого явища для лінгвістики тексту, а, по-друге, прагненням дослідників проаналізувати творчість майстрів художнього чи поетичного жанру та її складові, вивчити особливості ідіостилю того чи іншого письменника або поета, автора творів.

Об'єктом даного дослідження є лексичні повтори, предметом – їх частиномовна належність і функційне навантаження.

Мета дослідження – класифікувати лексичні повтори, виявлені в романі німецької письменниці Гери Лінд «Der Mann, der wirklich liebte» / «Чоловік, який дійсно кохав», за морфологічним критерієм та проаналізувати їх функції.

Повтори є важливим засобом досягнення зв'язності та єдності тексту. Лексичні повтори є поліфункціональними, покликані надати тексту структурної, емоційної, семантичної довершеності. Вони «підкреслюють комунікативно важливі елементи і застосовуються для характеристики персонажів, їхнього емоційного стану,

¹ Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Україна

атмосфери місця та часу, а також для надання експресивності мовленню, ритмізації тексту» [4, с. 157]. Повторна номінація сприяє створенню певних сенсорних уявлень у читача, підкреслює оцінку чого-небудь, висловлену думку, наголошує на тривалості якоїсь дії, допомагає її розгортанню, сповільненню тощо.

«Завдяки повтору утримується увага читача тексту на конкретних фрагментах, які, за задумом автора, відображають основне, важливе, найвагоміше» [1, с. 138]. Він є засобом акцентуації уваги, експресивізації мовлення.

Без використання повторів викладені автором думки можуть бути позбавлені експресії, тобто зміст як такий залишиться тим самим, а характер і забарвлення викладу думок будуть іншими, а це, безсумнівно, вплине на реакцію читача. Оскільки без вживання повторів не буде досягнуто потрібного ефекту, автори вдаються до використання їх у своїх творах, майстерно збагачуючи таким чином «архітектуру» тексту, «рельєфність», виразно насичуючи його емоціями, експресією, створюючи особливо яскраві й чіткі описи почуттєвого світу героїв, їх афективних переживань, психологічного стану тощо [2, с. 72]. Функція повтору, перш за все, «полягає в тому, щоб посилити ідею автора, шляхом уживання слова більше одного разу, і наголосити на чомусь у відповідному контексті...» [5, с. 458]. Повтори посідають чільне місце серед загалу засобів надання тексту емоційного увиразнення.

Для інтенсифікації тих чи інших семантичних ознак (з метою уточнення конотативних компонентів значень слів, посилення якості предмету, вияву ознаки, деталізації, варіювання значення, тривалості, плавності дії) використовуються повтори слів різної частиномовної приналежності [1, с. 138]. Повтори різних частин мови виконують різні функції, одні спонукають читача до глибших роздумів, інші виконують стверджувальну або посилювально-актуалізаційну функцію, або мають на меті створити певний фон, підтекст.

За морфологічним критерієм виявлені у прозовому творі повтори було класифіковано таким чином:

1. Займенниковий повтор: *Da gibt es **kein** Leben, **keine** Kinder, **kein** Lachen, wie Angela es hier gewohnt ist* [6, с. 261]. *Alle waren neugierig und wollten wissen, was passiert war. Alle redeten davon, helfen zu wollen* [там само, с. 112].

2. Прислівниковий повтор: *Vielleicht wollte Gott wirklich ein Zeichen des Gehorsams. Vielleicht musste er aufhören, sich dagegen aufzubäumen. Vielleicht würde Gott dann ein Einsehen haben* [там само, с. 111]. *Vielleicht würde sie nie wieder so jung und hübsch aussehen. Vielleicht würde sie nie mehr hüpfen und tanzen* [там само, с. 311-312]. *Aber sie würde wieder seine Frau sein. Wieder mit ihm schlafen können* [там само, с. 312].

3. Прикметниковий повтор: *Es ist ein **schweres, schweres** Los, das Gott Ihnen da auferlegt hat* [там само, с. 106]. *Sie ist **krank**. Sehr **krank*** [там само, с. 46].

4. Дієслівний повтор: *Vergessen Sie das Baby, **vergessen** Sie Ihre törichten Hoffnungen* [там само, с. 98]. *Lass sie **krank** sein, lass sie einen Nervenzusammenbruch haben, lass sie irgendetwas haben, aber lass sie nicht sterben* [там само, с. 37]. *Sie **lebt!** Sie **lebt** doch noch!* [там само, с. 110]. *Er fühlte sich jung und unbeschwert, **vergaß** den noch frischen Scheidungskrieg mit Irene, vergaß seine Sorge um die Jungs* [там само, с. 118].

5. Повтор часток: *Er könnte sich **nicht** bewegen. **Nicht** rühren. **Nicht** drehen. **Nicht** die Decke zurückschlagen. **Nicht** aufstehen und auf die Toilette gehen. **Nicht** ins Bad gehen. **Nicht** die Zähne putzen. **Nicht** rufen. Er versuchte oft minutenlang, in derselben Stellung im Bett liegen zu bleiben. **Nicht** zu schlucken, sich **nicht** zu räuspern* [там само, с. 217].

Емоційна насиченість досягається шляхом використання повторів, що подекуди є номінаціями, які оцінюють події, явища. І це не випадково, оскільки, як слушно зазначає О.А. Лазебна,

«оцінка передає емоційний стан мовця, його ставлення до ситуації, об'єкта й тільки після цієї функції реалізується інформативний складник. Підставою для оцінки можуть бути когнітивні (інтелектуальні, логічні), психологічні, морально-етичні, естетичні, правові та інші критерії» [3, с. 102]. Для реалізації автором твору задуму надати мовленню емоційності, наголосити на психологічному стані героя у певний момент він може вдаватися до використання згаданих номінацій. Кількаразове вживання таких повторів лише посилює емоційність.

У ході дослідження було виявлено, що різночастиномовні повтори авторкою аналізованого роману вживаються для конкретно-чуттєвого сприйняття тексту, передачі роздумів і хвилювань, благань головного героя, вираження інтенсивності вияву його почуттів, посилення динамічності мовлення, гармонізації структури тексту. Часто вони акцентують увагу на почуттях головного героя, підкреслюють його розпач, відчай, безнадію, приреченість, безвихідь, спустошеність, змушуючи читача співпереживати, замислюватись над сенсом життя, захоплюватись величчю кохання, силою духу, стійкістю і витримкою героя.

Детальне вивчення різних типів повторів, як на матеріалі романів Гери Лінд, так і прозових творів інших сучасних німецьких письменників у порівняльному аспекті становить перспективу майбутніх наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Котвицька В.А. Анафоричні повтори в романі Герти Мюллер "Herztier": структура та функційне навантаження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том 31 (70). № 3. Ч. 1. 2020. С. 136–140. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-1/24>.

2. Котвицька В.А. Функціонування тотожних повторів у сучасній німецькомовній художній прозі. *Актуальні питання гуманітарних наук* :

міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених. Дрогобич, 2018. Вип. 22. Т. 1. С. 69–72.

3. Лазебна О.А. Якісні прислівники оцінки в ролі актантів дієслів у сучасній німецькій та австрійській художній прозі. *Слов'янський збірник* (збірник наукових праць). Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. Вип. 17. Ч. 2. С. 101–106. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/3441>.

4. Літвінова М.М. Лексична когезія в художній прозі Дженні Ерпенбек (в аспекті німецько-українського перекладу). *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 15. Ужгородський національний університет. 2021. С. 153–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.15.28>.

5. Erwadi E. Analysing the use and function of lexical cohesion in the short story of *Hop Frog*. *Jurnal al-Tsaqafa* (Jurnal Ilmiah Peradaban Islam). Volume 14. № 2. Januari 2017, pp. 447–461.

6. Lind H. *Der Mann, der wirklich liebte*. Roman nach einer wahren Geschichte. München : Diana Verlag, 2010. 8. Auflage. 367 p.